

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Жешувський університет (Польща)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)**

Матеріали

II міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

11 квітня 2017 року

**Харків
ХНПУ
2017**

знаходить відображення в передбачуваній структурі гри. Захист власних рішень, критика рішень, прийнятих іншими учасниками, обов'язкове обговорення висловлених критичних зауважень дозволяють дійти раціонального (оптимального) рішення і сформуванню підходи ігрової групи на наступних етапах вироблення та обговорення рішень.

Отже, запропоновані шляхи покликані оптимізувати викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у національній вищій школі, створюючи підґрунтя для набуття студентською молоддю знань, умінь і навичок щодо забезпечення здорового способу життя свого і своєї родини, а також створення здоров'язбережувальної атмосфери в майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Драчук А. І. Оптимізація фізичного виховання студентів вищих закладів освіти гуманітарного профілю : автореф. дис.... канд. пед. наук з фіз. виховання і спорту / А. І. Драчук. – Львів : ЛДІФК, 2001. – 20 с.
2. Матеріали докладов всероссийской научно-практической конференции «О повышении роли физической культуры и спорта в развитии личности студентов»(17-18 ноября 2011года) / Отв. ред. : М. Я. Виленский, С. И. Филимонова. – М., 2011. – 316 с.

УДК 371

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ У ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

А. А. Кабанська, м. Харків

Л. П. Остапенко, м. Харків

У тезах актуалізовано проблему формування компетентного фахівця у процесі проходження педагогічних практик. Педагогічну практику студентів авторами розглянуто як засіб професійної підготовки та оволодіння професійною діяльністю.

Ключові слова: професійна підготовка, педагогічна практика, професійна компетентність, кваліфікований фахівець.

The problem of formation of competent professionals in the process of pedagogical practices has been actualized in the paper. Student' pedagogical practices are considered to be the means of professional training and mastery of the profession.

Key words: professional training, pedagogical practice, professional competence, qualified specialist.

Наголошуючи на важливості навчальної педагогічної практики, П. Блонський зазначав, що «педагогічна практика для студента є дуже складним і відповідальним етапом на шляху до професії вчителя. Проблема професійного становлення студента у процесі проходження педагогічної практики ускладнюється і тим чинником, що одна діяльність, ще незавершена (навчальна), накладається на іншу (педагогічну), що має принципово інші засоби [1, с. 165].

Педагогічна практика – ланка між теоретичним навчанням і майбутньою

професійною діяльністю. Для багатьох студентів вона є «відкритими дверима» в майбутню вчительську професію і саме у процесі її проходження формується професійна компетентність. Утім у психолого-педагогічній літературі недостатньо розроблено проблему професійної компетентності майбутніх учителів у процесі проходження педагогічної практики.

Професійна компетентність як пріоритетна характеристика фахівця знаходиться в центрі вивчення педагогічної науки. Розробці теоретико-методологічних основ підготовки майбутнього вчителя, становлення його як компетентного фахівця-професіонала присвячені роботи В. Артаутова, Є. Бондаревської, В. Данильчука, В. Фоменко та інших.

У системі професійної підготовки учителів важлива роль належить саме педагогічній практиці, яка є необхідним етапом у підготовці студентів до професійної діяльності [2]. Під час проходження педагогічної практики студенти освоюють практичну педагогічну діяльність з елементами науково-дослідної діяльності. Це дає можливість оволодіти методами дослідження, виробити здатність спостерігати, узагальнювати, робити висновки, вивчати певну проблему.

Відповідно до інструктивно-методичного листа Міністерства освіти і науки України від 07.03.2001 р. № 1/9-97, педагогічна практика є обов'язковою складовою навчально-виховного процесу, логічним його продовженням та завершенням.

Педагогічна практика студентів є основною частиною Державного освітнього стандарту вищої професійної освіти, що забезпечує єдність теоретичної і практичної підготовки студентів до практичної діяльності. Ефективна педагогічна практика є міцним фундаментом для закладання основних педагогічних умінь і навичок майбутніх учителів.

Освітньо-кваліфікаційні характеристики та освітньо-професійні програми базуються на підготовці висококваліфікованих учителів, професійна компетентність яких складається з базових знань і вмінь, загальної культури, комунікабельності, духовності, а також інших професійно-значущих особистісних якостей майбутнього вчителя.

Систему організації та проведення педагогічної практики слід розглядати як сукупність форм і методів навчального процесу, які базуються на основі чинних програм з урахуванням профілів навчання, індивідуальних особистісних потреб та запитів учнів. Реалізація завдань і програми педагогічної практики залежить від чіткості її організації. Організовуючи практику, необхідно забезпечити особистісно орієнтований, комплексний і творчий характер підготовки кожного студента, який у період практики не повинен виступати тільки як об'єкт навчання і виховання. Продумуючи організацію педагогічної практики в навчальному закладі, необхідно орієнтуватися не тільки на виконання програми практики, але, перш за все, підходити до кожного студента як до унікальної особистості, цілеспрямовано й послідовно розкриваючи в ньому професійні якості.

Педагогічна практика в контексті нашого дослідження розглядається як важливий складник професійної підготовки майбутнього вчителя, як організаційна форма, що пов'язує його навчання з майбутньою самостійною професійною діяльністю, забезпечуючи успішність підготовки студентів до роботи вчителя через поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю, що в кінцевому

результаті має сприяти формуванню його професійної компетентності.

Аналіз наукової літератури дає підстави зробити висновок про багатофункціональність педагогічної практики та виокремити як її провідні навчальну, виховну, розвивальну, діагностичну, адаптаційну функції, реалізація яких забезпечує результативність професійної підготовки майбутніх учителів до педагогічної діяльності означеного виду.

Слід підкреслити, що знання студентом власних навчальних можливостей і вміння їх використовувати під час педагогічної практики та формування на цій основі чітких вимог до себе як майбутнього вчителя, має велике стимулювальне значення, оскільки сприяє визначенню кожним студентом своїх власних цілей педагогічної діяльності, потребує постійного аналізу, осмислення, експертизи власних дій і станів, оцінки та корекції отриманих результатів.

Основними видами педагогічної практики, впродовж яких майбутні вчителі набувають досвіду роботи зі школярами в навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів, навчаючись в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди є:

1. Безперервна пропедевтична педагогічна практика, яка проводиться згідно навчальним планом на I-IV курсах, передбачає ознайомлення з досвідом роботи вчителів-предметників та класних керівників (спостереження уроків учителів-майстрів, позакласних, виховних заходів тощо та самостійне їх проведення).

2. Організаційно-виховна педагогічна практика в дитячих оздоровчих закладах, яка проводиться наприкінці III курсу.

3. Педагогічна практика, яка проводиться на IV курсі в ЗНЗ та ДНЗ освіти.

4. Педагогічна практика, яка проводиться на V курсі у профільних класах в ЗНЗ та ДНЗ освіти. Даний вид практики вимагає самостійного виконання студентами-практикантами різних видів робіт, як-от: проведення залікових уроків різних типів, позакласних та виховних заходів тощо.

5. Науково-педагогічна практика, яка проводиться для магістрів у вищих навчальних закладах на V курсі.

6. Науково-дослідна практика, яка проводиться для магістрів у вищих навчальних закладах на V курсі.

У процесі проходження педагогічної практики студентів-практикантів навчають здійснювати педагогічну підтримку різного характеру (безпосередню, опосередковану, превентивну, оперативну); вибирати відповідний вид (заміщення, заклик до наслідування, співробітництво, ініціювання, випередження), форму (індивідуальна, групова, фронтальна) і конкретний зміст (диференційовані прийоми надання) педагогічної підтримки для здійснення адресної допомоги під час навчання учнів.

Отже, у процесі проходження педагогічної практики студенти навчаються спостерігати, прогнозувати, а також складати рекомендації; застосовувати знання, уміння, навички в творчій педагогічній діяльності; обґрунтовано вибирати ефективні методи навчання і виховання дітей; ставити і вирішувати конкретні навчально-виховні задачі, залучати їх до елементарного дослідження, розвитку творчих здібностей учнів; проводити експеримент і оцінювати його результати;

узагальнювати матеріали, отримані в ході роботи з дітьми, за допомогою різних дослідницьких методик у вигляді звіту; оцінювати рівень розвитку своїх професійних здібностей і складати план подальшого професійного удосконалення та формувати свою професійну компетентність.

Список використаних джерел

1. Блонский П. П. Мои воспоминания. М. / П. П. Блонский. – М. : Просвещение, 1971. – 326 с.
2. Золотухіна С. Т. Проблема професійно-педагогічної компетентності в історичній ретроспективі // С. Т. Золотухіна, Л. Д. Зеленська // Педагогіка та психологія : зб. наук. праць / за заг. ред. акад. І.Ф.Прокопенка, чл.-кор. В.І.Лозової.- Харків : Вид-во ТОВ «Щедра садиба плюс», 2012. – Вип. 40. – Ч. 2. – С. 145-152.

УДК 378.147

**АКТУАЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ ДУХОВНО НАСИЧЕНОГО
РОЗВИВАЛЬНО-ТВОРЧОГО СЕРЕДОВИЩА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ
СОЦІАЛЬНИХ ГРУП**

Н. Д. Кабусь, м. Харків

У дослідженні обґрунтовано важливість створення духовно насиченого розвивально-творчого середовища в контексті підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до професійної діяльності зі стимулювання соціальних груп до сталого розвитку. Визначено суть, складові, способи створення такого середовища з метою забезпечення духовно-творчого, особистісно-соціального, суб'єктного розвитку представників різних соціальних груп.

Ключові слова: *духовно насичене розвивально-творче середовище, сталий розвиток, соціальна група, майбутні фахівці соціальної сфери, підготовка.*

The study substantiates the importance of creating spiritual full-filled, developmental and creative environment in the context of training future experts of social sphere for professional activities on stimulation of social groups towards sustainable development. The essence, components, ways of creating such environment in order to provide spiritual and creative, personal and social, subjective development of representatives of various social groups have been determined.

Key words: *spiritual full-filled, development and creative environment, sustainable development, social group, future experts of social sphere, training.*

Як відомо, однією з провідних функцій соціального педагога, соціального працівника як фахівців у галузі соціального виховання є створення розвивально-виховного середовища в процесі професійної діяльності (зокрема, в загальноосвітніх навчальних закладах й інших соціальних сферах), яке б сприяло позитивній соціалізації особистості, її становленню як соціального суб'єкта, здатного до гармонійної взаємодії з навколишнім світом, самоствердженню через позитивні вчинки. Водночас набуття майбутніми фахівцями вмінь створювати таке середовище має відбуватися під час навчання в університеті. У контексті підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до діяльності зі стимулювання соціальних груп